Uzun Həsən və Ştefan Çel Mare: XV əsrdə Şərq-Qərb diplomatik əməkdaşlığının mühüm səhifəsi

Rumıniyanın "Ziarul Natiunea" nəşrində dərc olunmuş geniş tarixi məqalədə XV əsrdə yaşamış Ağqoyunlu hökmdarı Uzun Həsən ilə Moldova knyazı Ştefan Çel Mare arasında formalaşmış siyasi və diplomatik münasibətlər ətraflı təhlil olunur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə həmin dövrdə Avropa və Yaxın Şərqdə güc balansının dəyişdiyi, yeni siyasi ittifaqların yarandığı vurğulanır. Bu şəraitdə Uzun Həsən təkcə regionun güclü hökmdarlarından biri deyil, həm də geniş diplomatik əlaqələr quran strateji düşüncəli lider kimi çıxış edirdi. Ştefan Çel Mare isə Moldovanın müstəqilliyini qorumaqla yanaşı, xarici siyasətdə fəal və çevik xətt yürüdən dövlət başçısı idi.

Nəşrin təhlilinə görə, iki lider arasında qurulan əlaqələr sırf formal münasibət deyil, qarşılıqlı maraqlara əsaslanan strateji əməkdaşlıq idi. Diplomatik yazışmalar, elçilərin qarşılıqlı səfərləri və siyasi koordinasiya bu tərəfdaşlığın əsas elementləri kimi göstərilir. Məqsəd regionda qüvvələr balansını qorumaq və hər iki dövlətin mövqeyini möhkəmləndirmək idi.

Məqalədə qeyd olunur ki, Uzun Həsənin beynəlxalq diplomatiyada fəal iştirakı

Din 1881... REDACȚIA Arhivă ARTICOLE RECENTE Abonare

NAȚIUNEA continuitate pentru neam și țară

Informație, opinie și atitudine publicistică

Serie nouă, Anul XIV
Director: Cezar Adonis Mihalache

Editorialele Națiunii | Tichia de politician | Firea românilor | Puncte cardinale | Dosarele Națiunii | Ghimpele Națiunii

Reflexii vizuale
Colocvii literare
Confluențe istorice
Religie/Spiritualitate
Interviurile Națiunii
Diaspora
Turnul de veghe
Comunicate

INSIDE

Uzun Hassan – aliatul azer al lui Ștefan cel Mare în lupta împotriva Imperiului Otoman...

George V. Grigore

Am ajuns în Azerbaidjan ca într-o poveste care a fost și nu mai este. Era în primul an după Revoluția din 89, iar noi „prindeam" ultimele trenuri și ultimele excursii pe model „comunist". Atunci am trecut într-un singur traseu prin Moldova, prin Ucraina, prin Azerbaidjan, prin Georgia, prin Armenia și prin Rusia. Am vizitat în capitala Baku un caravanserai aflat pe Drumul Mătăsii, un far din port cu valențe istorice, dar și un bazar cu specific. Nu știam că strămoșii noștri au avut relații cu poporul azer de-a lungul timpului. Așa cum Decebal, atacat de armatele imperiale romane căuta alianțe în Asia acum 2000 de ani, la Imperiul Part, tot astfel marele domnitor Ștefan cel Marea al Moldovei căuta alianțe puternice pentru a putea controla singur țara și a fi stăpân. De ce a „visat" marele domnitor Ștefan cel Mare să învingă Imperiul Otoman și să ajungă atât de departe? Căsătoria cu Maria de Mangop (Maria Asanina Palaiologina) îi deschidea calea către familia imperială bizantină, dar expansiunea otomanilor și cucerirea de către aceștia a Constantinopolului (actualul Istanbul), făcea ca visul acesta să nu poată fi realizat. Doar o înfrângere a imperiului și o retragere a sa în partea asiatică

Națiunea TV
Nicolae Fundul Iancu
Click aici pentru film

Retina cu spini
de Gh. D. Constantinescu

onu dövrünün mühüm geosiyasi fiqurlarından birinə çevirmişdi. O, Qafqazdan Anadoluya qədər uzanan geniş ərazilərdə siyasi nüfuz sahibi idi və Avropa hökmdarları ilə əlaqələr qurmağa xüsusi önəm verirdi. Ştefan Çel Mare ilə əməkdaşlıq da bu geniş diplomatik strategiyanın tərkib hissəsi kimi təqdim edilir.

Tədqiqat müəllifi bildirir ki, Ştefan Çel Mare öz dövründə müxtəlif dövlətlərlə münasibətlər quraraq Moldovanın beynəlxalq mövqeyini gücləndirməyə çalışıb. Uzun Həsənlə əlaqələr isə Şərq və Qərb arasında siyasi körpü rolunu oynayıb. Bu əməkdaşlıq müxtəlif mədəni və siyasi mühitlər arasında qarşılıqlı anlaşma və ortaq maraqların formalaşdırılması baxımından əhəmiyyətli idi. Məqalədə həmçinin vurğulanır ki, XV əsr diplomatiyası müasir anlamda institusional mexanizmlərə malik olmasa da, hökmdarların şəxsi təşəbbüsü və strateji baxışı böyük rol oynayırdı. Uzun Həsən və Ştefan Çel Mare arasındakı münasibətlər də məhz bu çərçivədə fərqli coğrafiyalarda yerləşən iki siyasi mərkəz arasında məqsədyönlü və düşünülmüş əməkdaşlıq kimi qiymətləndirilir.

Tarixçilər qeyd edirlər ki, bu münasibətlər yalnız regional hadisə deyil, daha geniş geosiyasi kontekstin bir hissəsi idi. Şərqi Avropa ilə Qafqaz-Anadolu bölgəsi arasında diplomatik təmaslar XV əsrdə siyasi dinamikanın mühüm komponentinə çevrilmişdi.

Dərc edilən məqalə Uzun Həsən və Ştefan Çel Mare arasındakı əməkdaşlığı tarixi yaddaşın vacib elementi kimi təqdim edir və bu münasibətlərin həm Rumıniya, həm də Azərbaycan tarixi kontekstində araşdırılmasının əhəmiyyətini vurğulayır.

Qeyd edək ki, Uzun Həsən və Ştefan Çel Mare arasındakı əlaqələr bu gün də tarixçilər tərəfindən Orta əsr diplomatiyasının uğurlu nümunəsi kimi qiymətləndirilir və Şərq-Qərb münasibətlərinin formalaşmasında mühüm mərhələ hesab olunur.

Azərbaycan. - 2026.- 4 mart (№41).- S.12.